

การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กาฬสินธุ์

The Development of Teachers' Potential Regarding Learning Management for Enhancing
Self-Regulated Learning: a Case of Khlongkham Witthayakhan School, Kalasin Provincial
Administrative Organization

สุรสีห์ จันทน์แสงศรี¹, อมร มะลาศรี² และ สมัคร เยาวกรณ์³

Surasee Jansangsri¹, Amorn Malasri² and Samuk Yaowakorn³

Received : 9 พ.ย. 2561

Revised : 18 มี.ค. 2562

Accepted : 21 มี.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน 2) ศึกษากลวิธีการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ศึกษาผลของการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 19 คน เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกการประชุม แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร กลวิธีการพัฒนาศักยภาพครู แบบประเมินคุณภาพกลวิธีการพัฒนาศักยภาพครู แบบทดสอบแบบประเมินการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาของครู ครูประสบปัญหาเรื่องการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล 2) ครูมุ่งเน้นการสอนแบบบรรยายมากเกินไป 3) ครูจัดการเรียนการสอนไม่ครบตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนด สาเหตุของปัญหา คือ ครูขาดความเข้าใจเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ครูไม่ได้วัดประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

2. กลวิธีการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพครูซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) องค์ประกอบของหลักสูตร 4) ลำดับขั้นตอนของหลักสูตร 5) บทบาทครู 6) ระบบการสนับสนุนของผู้บริหาร 7) วิธีการวัดและประเมินผลหลักสูตร

3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าหลังการอบรมครูมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ โดยครูผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน โดยรวมครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพครู, การจัดการเรียนรู้, การกำกับตนเองในการเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล : surasee@hotmail.com

² ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

³ ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹ Graduate Student, Educational Administration, Kalasin University, Email : surasee@hotmail.com

² Lecturer, Faculty of Education, Kalasin University

³ Lecturer, Faculty of Education, Kalasin University

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the context and problems of teachers in teaching; 2) to study the strategies for developing teachers' potential for enhancing self-regulated learning; and 3) to study the effects of the development of teachers' potential. The samples were 19 teachers at Khlongkham Witthayakhan School. The research instruments were: a meeting record form, a document analysis form, the strategies for developing teachers' potential for enhancing self-regulated learning, the evaluation form of the strategies for developing teachers' potential, tests, an evaluation form of designing and writing lesson plans. The data were analyzed through the use of percentage, mean, and standard deviation. The results revealed that

1) In terms of the problems of teachers, they had a problem of designing and writing lesson plans and designing the measurement and evaluation instruments; they focused on lectures; they did not teach according to standards and indicators of the curriculum due to the lack of learning theory and designing and writing lesson plans, and they did not evaluate students learning achievement systematically.

2) The strategies for developing teachers' potential through the use of teachers' potential development curriculum consisting of: 1) introduction and significance of curriculum; 2) the purposes of the curriculum; 3) the elements of the curriculum; 4) the procedures of the curriculum; 5) the roles of teachers; 6) the supporting system of the administrators; and 7) the curriculum measurement and evaluation methods.

3. The effects of the development of teachers' potential revealed that all teachers had the knowledge of teaching higher than 80 percent after the training. In general, the teachers had the ability in designing and writing lesson plans at a very good level.

Keywords: The Development of Teachers' Potential, Learning Management, Self-Regulated Learning

บทนำ

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 9 ว่า “มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” เช่นเดียวกับมาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่วนกรอบความคิดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิตและการทำงานได้กำหนดไว้ว่า ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีการชี้นำตนเอง (Initiative and Self-Direction) ได้แก่ ความสามารถในการกำกับตนเอง (Self-Regulation) ที่เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ครูผู้สอนจึงต้องจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนกำกับกับการกำกับตนเอง (Self-Regulation) การกำกับตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (Winne, 1997 : 397) ดังนั้นครูจึงต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียน เพราะเมื่อผู้เรียนมีการกำกับตนเอง ผู้เรียนจะมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

ผลจากการนิเทศภายในของโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร พบว่าครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนได้อีกทั้งมีนักเรียนที่เรียนช้า ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การวางแผนการเรียนรู้ การใช้กลวิธีในการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (Local Competency Test : LCT) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2558 พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนสมรรถนะสำคัญ ความสามารถด้านการคิดต่ำสุด ร้อยละ 38 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนสมรรถนะความสามารถในการแก้ปัญหาต่ำสุด ร้อยละ 32 (โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร, 2558 : 4) นอกจากนี้ ผลการประเมินภายนอกรอบ 3 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ของโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร ในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ระดับคุณภาพต้องปรับปรุง (โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร, 2557 : 5) จากผลการประเมินดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูยังไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู กระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมีหลากหลายวิธี เช่น ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา หรือกระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการกลุ่มและให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2553 : 20) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายสามารถนำมาใช้ร่วมกับการสร้างแรงจูงใจ หรือเมตาคอกนิชันเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบการกำกับตนเอง เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboration) และแบบเดี่ยว (Individual) ร่วมกับการสร้างแรงจูงใจและเมตาคอกนิชันสามารถส่งเสริมการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของผู้เรียนได้ (Jones, Antonenkov & Greenwood, 2012 : 487) และการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำมาใช้ร่วมกับการสร้างแรงจูงใจ หรือเมตาคอกนิชัน ที่ครูสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กำกับตนเองได้ (ณรงค์ โสภณ, 2556 : 32; Schraw, Crippen & Hartley, 2006 : 116)

การที่จะขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้นั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพครู นอกจากนั้นการพัฒนาศักยภาพครูยังสอดคล้องกับเกณฑ์ของครูสภาที่กำหนดสมรรถนะของครู ทั้ง 3 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และมาตรฐานวิชาชีพ ทั้งหมดมีการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาการจัดการเรียนการสอน แนวทางการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สามารถกำกับตนเองได้นั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555 : 121) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนั้น ครูผู้สอนของห้องเรียนที่มีการกำกับตนเองในการเรียนรู้สูงจะส่งเสริมการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งพัฒนาความรู้ นอกเหนือจากสิ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องรู้และความสนใจของนักเรียน (Perry, Phillips & Hutchinson, 2006 : 1)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบความสามารถย่อย 3 ส่วน ได้แก่ การรู้คิด (Cognition) เมตาคอกนิชัน (Metacognition) และแรงจูงใจ (Motivation) (Zimmerman & Schunk, 2011 : 1) เมตาคอกนิชันและกลวิธีเมตาคอกนิชัน (Metacognitive Strategies) ช่วยให้ผู้ครูและผู้เรียนเข้าใจว่าจะต้องวางแผนในการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายอย่างไร มีการกำหนดภาระงานและมีวิธีการควบคุมหรือติดตามการเรียนรู้ของตนเองอย่างไรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (Chukwudi & Okor, 2011 : 71) นักจิตวิทยากลุ่มพุทธินิยม มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้เรียนควบคุมตนเองได้ เพื่ออธิบายว่าผู้เรียนจะต้องรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเองอย่างไรในการแก้ปัญหา (วิลมา ประชากุล และประสาธ เนืองเฉลิม, 2554 : 119-120) เมตาคอกนิชัน

ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเกี่ยวกับความคิดของตนเอง มีการวางแผน มีความตระหนักในการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนให้วางแผน มีการตรวจสอบตนเอง และการประเมินผลในการเรียนรู้จะช่วยให้เกิดการกำกับตนเองและประสบความสำเร็จในการเรียน

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นกลวิธีในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีมุ่งหวังเพื่อส่งเสริมให้ครู มีความรู้ความเข้าใจด้านการกำกับตนเองในการจัดการเรียนรู้ และใช้องค์ความรู้นั้นในการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน
2. เพื่อศึกษากลวิธีการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 19 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.1 การประชุมคณะครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน คณะครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 19 คน

2.2 การพัฒนาศักยภาพครู เช่น การประชุม การอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามกลวิธีการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน วิทยากร จำนวน 1 คน คณะครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 19 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบบันทึกการประชุม

โดยศึกษาข้อมูลและรูปแบบการบันทึกการประชุมจัดทำแบบบันทึกการประชุมเพื่อศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาของครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีหัวข้อหลักในการศึกษาดังนี้

1) สภาพปัญหาของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้มีอะไรบ้าง 2) สาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้อาจมาจากสาเหตุอะไร 3) ความต้องการในการพัฒนาตนเองให้สามารถจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างไร

- 3.2 แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร

โดยศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุปัญหาของครูด้านการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองของนักเรียนแล้ววิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับตนเอง ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการเชื่อมโยงกับข้อมูล

ในการศึกษาสภาพและปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิด เพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้

3.3 หลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย จึงได้พัฒนาศูนย์พัฒนาศักยภาพครูและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร นำหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 ประเมินคุณภาพหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครู จำนวน 5 คน แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 2 ประเมินเครื่องมือดังต่อไปนี้ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ 2) แบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) แบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามวงรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Spiral) ของ Kemmis & McTaggart (1992) ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย

1. การประชุมครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน และคณะครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 19 คน เพื่อศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาของครูด้านการจัดการเรียนรู้
2. ขั้นศึกษารอบแนวคิด (Conceptual Study) เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านการกำกับตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพครู 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับตนเอง 4) ทฤษฎีการเรียนรู้และแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง แนวคิดเกี่ยวกับเมตาคognition และแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน
3. ขั้นศึกษากลวิธีการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาสังเคราะห์กลวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูได้เป็นหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน และจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ นำหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ผลจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 1 พบว่าหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครู ในภาพรวมมีคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.76$, S.D.=0.38) และผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 2 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาของเครื่องมือแบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน พบว่าแบบประเมินทั้งหมดมีความสอดคล้อง ตรงตามเนื้อหา และมีความเหมาะสมของสำนวนภาษา

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Acting)

มีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมงตามหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ คณะครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการได้แก่ หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูล (Observing)

การอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินงานตามกรอบดำเนินการวิจัยโดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ข้อ 15 คะแนน และแบบเขียนตอบจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 40 คะแนน
2. แบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นชนิดตรวจรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 4 ระดับ
3. แบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นชนิดตรวจรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 4 ระดับ

โดยผู้วิจัยบันทึกผลการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลมาสะท้อนการปฏิบัติการ ผู้ประเมินครูผู้เข้ารับการอบรม มีจำนวน 3 คน ได้แก่ วิทยากร 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และผู้วิจัย 1 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมีรายละเอียดการประเมิน (Rubric Scoring) เพื่อความถูกต้องและชัดเจนในการประเมิน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลสภาพและสาเหตุของปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

ขั้นที่ 4 การสะท้อนการปฏิบัติการ (Reflecting)

ขั้นตอนนี้หลังจากพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบ และประเมินผลกระทบของการจัดการเรียนรู้จากการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องที่ได้จากข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 ขึ้นรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตาม การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผลจากการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูที่กำหนด ผู้เข้าอบรมผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้านทั้งด้านความรู้ความสามารถของครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้การออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่ากลวิธีพัฒนาศักยภาพครูที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งวงรอบ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการจัดกระทำกับข้อมูลและใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 5.1 แบบบันทึกการประชุมผู้วิจัยบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุมมาวิเคราะห์ วิพากษ์ ร่วมกับผู้วิจัย จัดกลุ่มของข้อมูล เขียนบรรยายข้อสรุป สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการจัดการเรียนรู้
- 5.2 แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยเขียนสรุปเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Study) การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้
- 5.3 แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ หลังจากพัฒนาหลักสูตรฯ แล้วนำหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 5.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยคำนวณร้อยละ (Percentage)
- 5.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศักยภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน

1.1 การศึกษาศักยภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเอง ในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะครูโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 19 คน โดยใช้วิธีการประชุมจากการศึกษาศักยภาพปัญหาสรุปได้ดังนี้

1) ครูประสบปัญหาเรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ การสร้างและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลที่ไม่ครอบคลุมและไม่ตรงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การออกแบบกิจกรรมมีข้อจำกัดเพราะนักเรียนมีพื้นฐานด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการน้อย การจัดการเรียนการสอนครูไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้

2) ครูมุ่งเน้นให้ความรู้ด้านเนื้อหาแก่ผู้เรียนโดยวิธีการสอนแบบบรรยาย

3) ครูจัดการเรียนการสอนไม่ครบตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนด

4) ครูเน้นการวัดและทบทวนความรู้เพื่อเตรียมเข้าสอบระดับชาติชั้นพื้นฐาน O-NET โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้จึงทำได้ยากจากการศึกษาสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

1) ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา ความเข้าใจด้านหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้

2) ครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด อีกทั้งครูมีภาระงานพิเศษมาก รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินหรือเข้ารับการตรวจสอบ กำกับติดตามจากส่วนกลางและหน่วยงานต้นสังกัด

3) ไม่ได้สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation) ไม่ได้กำกับติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ได้วัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาศักยภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว โดยสรุปแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1) การพัฒนาศักยภาพครู 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับตนเอง (Self - Regulation) 4) ทฤษฎีการเรียนรู้และแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Theory) แนวคิดเกี่ยวกับเมตาคognition (Metacognition) แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน (Self - Efficacy) ซึ่งนำไปสู่ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการพัฒนาศักยภาพครู ด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเชื่อมโยงความรู้ 2) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) การใช้กลวิธีการเรียนรู้ 4) การตรวจสอบ กำกับ ติดตามการเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้ครู

สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้
ของนักเรียนได้

2. ผลการศึกษาทวิวิธีการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้
ของนักเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเอง
ในการเรียนรู้ของนักเรียน แล้วจึงศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จึงพัฒนาหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร
2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) องค์ประกอบของหลักสูตร 4) ลำดับขั้นตอนของหลักสูตร 5) บทบาทครู 6) ระบบการสนับสนุน
ของผู้บริหาร 7) วิธีการวัดและประเมินผลหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้

3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ จากการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรพัฒนาศักยภาพ
ครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะครูโรงเรียน
คลองขามวิทยาการ จำนวน 19 คน ผลของการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลจากแบบทดสอบวัดความสามารถของครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้
ผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 80 โดยผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 91.05

3.2 ผลจากแบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน
ผู้เข้ารับการอบรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.48)

3.3 ผลจากแบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน
ผู้เข้ารับการอบรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.30)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผลของการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ จากการอบรม
เชิงปฏิบัติการจำนวน 2 วัน ครูมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยครูผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคนและครูมีความสามารถ
ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่าทวิวิธีการพัฒนาครู
ด้านการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งงรอบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูมุ่งเน้นให้ความรู้ด้านเนื้อหา
แก่นักเรียนมากเกินไป นักเรียนไม่มีเป้าหมายในการเรียนรู้ ขาดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ครูประสบปัญหาเรื่อง
การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
ปัญหาการวัดและประเมินผลที่ไม่ครอบคลุมและไม่ตรงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ความไม่ต่อเนื่องในการจัดการเรียน
การสอน ทำให้นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เมื่อนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลในข้อนั้นๆ
ครูไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริมหรือทำงานแก้ไขคะแนนตามจุดประสงค์นั้น

สาเหตุของปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้มาจาก ครูขาดความรู้ความเข้าใจ
เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ การกำกับตนเองในการเรียนรู้ จึงไม่สามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม
การกำกับตนเองในการเรียนรู้ได้ เวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย ครูขาดความเข้าใจด้านหลักสูตร การออกแบบ
แบบทดสอบเน้นความรู้ ความจำ ไม่สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าในสิ่งที่เรียนได้ สอดคล้องกับผลจากการนิเทศ
ภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาการ พบว่าครูยังจัดกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนได้อีกทั้งมีนักเรียนที่เรียนช้า ไม่สามารถสอนซ่อมเสริมได้ทั้งหมด และไม่สามารถจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การวางแผนการเรียนรู้ การใช้กลวิธีในการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียน ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ (โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร, 2558 : 4)

จากการศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยสามารถพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียนที่มีส่วนประกอบ 7 ข้อ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการ เรียนรู้ 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครู 3) องค์ประกอบของหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการ เรียนรู้ 4) ลำดับขั้นตอนของหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครู 5) บทบาทครู 6) ระบบการสนับสนุนของผู้บริหาร 7) วิธีการวัด และประเมินผล หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบความตรง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ชุด ชุดละ 5 คน ทำให้เชื่อได้ว่ากลวิธีการพัฒนาศักยภาพครูที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ ทำให้คณะครูเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจเรื่องการทำกำกับตนเองในการเรียนรู้มากขึ้น สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างกระบวนการทางความคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน จากการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครู ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียน ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้มากขึ้น สามารถออกแบบ การจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดี

ผลจากการวิจัยที่ได้มาเนื่องจาก การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม การกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนผู้วิจัยได้ดำเนินการผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่มีผลการดำเนินการ อย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนของการวิจัย มีการศึกษาหาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การตรวจสอบ การประเมินหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ชุด ชุดละ 5 คน จึงทำให้เกิดความถูกต้องชัดเจน สามารถให้ความรู้แก่ครูและนำไปใช้ในการจัด การเรียนรู้ได้จริง อีกทั้งเวลาที่ใช้ในการอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสม ที่จะให้ความรู้แก่คณะครู ซึ่งสามารถทำให้ครู เกิดการเรียนรู้ได้จริง และสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการกำกับตนเองในการเรียน ได้อย่างดีอีกด้วย อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับ ตนเองในการเรียน ซึ่งสามารถส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนครอบคลุมความสามารถย่อยได้ทั้ง 3 ด้าน ตามกรอบแนวคิด ในการวิจัย การที่ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้เรื่องการทำกำกับตนเองในการเรียนรู้นั้น อาจเกิดจากการใช้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีทั้ง 3 ทฤษฎี ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนาระบบการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ มี 3 ทฤษฎีหลัก คือ 1) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Theory) ที่เชื่อว่าผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่ออธิบายและสร้างความหมายในการหาคำตอบ มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยที่ผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุน สอดคล้องกับวีณา ประชากุล และประสาธน์ เนื่องเฉลิม (2554 : 67-69) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง องค์ประกอบแรก คือ เป้าหมายของการเรียนรู้ (Learning Goals) องค์ประกอบที่สอง คือ เงื่อนไขสำหรับการเรียนรู้ (Conditions of Learning) องค์ประกอบสุดท้าย คือ วิธีจัด การเรียนการสอนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมาก โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการสำรวจและค้นพบด้วยตนเอง 2) แนวคิดเกี่ยวกับ เมตาคอกนิชัน (Metacognition) ซึ่งเป็นความสามารถทางการคิดที่บุคคลรู้ถึงกระบวนการการคิดและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากกระบวนการคิดของตน อาจปรากฏเป็นความรู้หรือเป็นกิจกรรมทางการคิดที่มีเป้าหมาย มีทิศทาง ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบสำคัญ คือ ความรู้ด้านการคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge of Cognition) และการควบคุมด้านการคิดเกี่ยวกับการรู้ (Regulation of Cognition) (Schraw, Crippen and Hartley, 2006 : 114) 3) แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถ ของตน (Self- Efficacy) (Bandura, 1994 : 20-23) กล่าวถึงผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อกระบวนการ

4 กระบวนการ สรุปได้ดังนี้ 1) กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีผลต่อกระบวนการทางปัญญา 2) กระบวนการจิตใจ (Motivational Process) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีบทบาทสำคัญในการจูงใจตนเอง 3) กระบวนการทางความรู้สึกและอารมณ์ (Affective Process) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีผลต่อความเครียดและความกดดัน และจะมีผลต่อระดับแรงจูงใจ 4) กระบวนการเลือก (Selection Processes) การรับรู้ความสามารถของตนเอง จะมีผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรมโดยบุคคลจะเลือกกระทำในสถานการณ์ที่เขาเชื่อว่าเขาทำได้ โดยการจัดการเรียนรู้ให้เกิดกระบวนการคิดเพื่อสร้างเป็นความรู้และการใช้กลวิธีการวางแผน การกำกับตรวจสอบ การประเมินผลและการสะท้อนผล ส่วนการกำกับตนเองในการเรียนด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ในการส่งเสริมกับการกำกับตนเองในการเรียน ด้านความรู้และกระบวนการเรียนรู้โดยนักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงจะส่งผลให้เกิดการกำกับตนเองในการเรียนสูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราภรณ์ สังข์ทอง (2550 : 78) ที่ศึกษาพัฒนาการของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่างกัน โดยศึกษากับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 727 คน พบว่านักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่างกัน มีการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองในแต่ละด้านและโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มีการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองสูง และสอดคล้องกับสุระพรณ พนมฤทธิ์ และคณะ (2554 : 65) ที่ศึกษาการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักศึกษาพยาบาล ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา จำนวน 156 คน พบว่า 1) นักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่างกัน มีการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาพยาบาลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มีการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองปานกลาง ดังนั้น การกำกับตนเองในการเรียนนั้นมีความสำคัญมากและหากนักเรียนมีการกำกับตนเองในการเรียนสูงก็จะส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Turan & Demirel (2010 : 88) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการกำกับตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 810 คน ในมหาวิทยาลัย Hacettepe University Medical School พบว่ากลวิธีที่นักศึกษาใช้ในการเรียนเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง ได้แก่ มีการตั้งเป้าหมายการเรียน วางแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนของตนเอง

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ถือเป็นกระบวนการที่พัฒนาคณะครู ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำกับตนเองในการเรียนรู้ เข้าใจแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการวางแผนการปฏิบัติ การรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในวงจรต่อไป สอดคล้องกับวิโรจน์ สารรัตน์ (2554 : 35) ที่กล่าวว่า วิจัยเชิงปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Real Situation) ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change) เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ (Action Learning/Learning By Doing) และเกิดความรู้ใหม่ (New Knowledge) โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับตัวสอดคล้องที่ใช้ในการวิจัย จากวงจรการปฏิบัติการวิจัยแบบเกลียวส่วน (Spiral) ที่ประกอบด้วยวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกตผล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

อย่างไรก็ตาม จากการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 วัน ผลจากการอบรมแสดงให้เห็นว่า กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพสามารถทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการกำกับตนเองในการเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 กลวิธีการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาครูได้ ผู้บริหารสมควรให้การสนับสนุนในการนำไปใช้ เพราะมีหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูฯ มีรายละเอียด ขั้นตอน เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน
- 1.2 เนื่องด้วยระยะเวลาในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้สั้น ผู้เข้าอบรมควรศึกษาล่วงหน้า หรือศึกษาเพิ่มเติมจึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
- 1.3 ผู้บริหารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพครูได้ทุกระดับ เพื่อให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่องการกำกับตนเองในการเรียนรู้และครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรออกแบบกลวิธีการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ให้มีเวลามากขึ้น และศึกษาผลจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง มีระบบกำกับ ติดตาม นิเทศ ครูผู้สอน
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผล ด้านการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ให้มีความหลากหลาย และครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
- 2.3 ควรมีการวิจัยซ้ำกับกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีครูจำนวนมาก เพื่อขยายผล และศึกษาผลที่ตามมาต่อไป
- 2.4 ควรมีการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน หลังจากครูได้รับการพัฒนาแล้ว ครูนำไปสอนนักเรียนว่ามีการกำกับตนเองในการเรียนรู้มากขึ้นหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- โรงเรียนคลองขามวิทยาการ. (2557). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2557. ภาพสันธุ์: อัดสำเนา.
- โรงเรียนคลองขามวิทยาการ. (2558). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2558. ภาพสันธุ์: อัดสำเนา.
- ณรงค์ โสภณ และคณะ. (2556). การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบสอบและการรู้คิดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(3), 32-41.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2553). โมเดล 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในหลักสูตรฝึกอบรมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. เอกสารประกอบการอบรมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. ชลพฤกษ์รีสอร์ท จังหวัดนครนายก. 7-21.
- ภัทราภรณ์ สังข์ทอง. (2550). พัฒนาการของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การวิจัยและสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษาแนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.

- วีณา ประชากุล และประสาธ เนืองเฉลิม. (2554). *รูปแบบการเรียนรู้การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุระพรรณ พนมฤทธิ์, ศุภรใจ เจริญสุข และนันทิกา อนันต์ชัยพัฒนา. (2554). การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักศึกษาพยาบาลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 4(2), 94-107.
- Bandura, A. (1994). *Self-efficacy: The exercise of control*. USA: W.H. Freeman and Company.
- Chukwudi, E. K. & Okoro, C. O. (2011). Metacognition strategies : Aviable tools for self-directed Learning. *Journal of educational and social research*, 1(4), 71-76.
- Jones, M. E., Antonenko, P. D. & Greenwood, C. M. (2012). The impact of collaborative and individualized student response system strategies on learner motivation, metacognition, and knowledge transfer. *Journal of Computer Assisted Learning*, 487.
- Kemmis, S., & McTaggart , R. (1992). *The Action Research Planner*. Victoria : Deakin University Press.
- Perry, N. E., Phillips, L. & Hutchinson, L. M.. (2006). Student teachers to support self - regulated learning. *Elementary School Journal*, 106(3), 237-254.
- Schraw, G., Crippen K. J., & Hartley, K. (2006). Promoting Self-Regulation in Science Education: Metacognition as part of a broader Perspective on Learning. *Research on Science Education*, 36, 111-119.
- Turan S. & Demirel O. (2010). The relationship between self-regulated learning skill and achievement :Acase from Hacettepe university medical school. *H. U. Journal of Education*, 38(2), 279-291.
- Winne, Philip H. (1997). Experimenting to Bootstrap Self-Regulated Learning. *Journal of Educational Psychology*, 89(3), 397-410.
- Zimmerman, B.J. & D.H. Schunk. (2011). *Self-Regulated Learning and Performance An Introduction and Overview,* in *Handbook of Self-Regulated Learning And Performance*. Edited by B.J. Zimmerman and D.H. Schunk. New York :Taylor & Francis.